

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Talarul roșu.

II.

S'au îngrozit ei de ei. A venit însuși procurorul substituit de coroană dl Vargha Ferencz, unul dintre cei mai aleși criminaliști din Ungaria, și sub titlul: „Procurorii și politica“ a scris un studiu asupra stării ticăloase la care s'a devalvat instituția aceasta. Autorul a scris studiul acesta a propos de încăierările darabanților cu coaliționistii de azi și constată, că instituția de peste 30 de ani a procurorilor în forma ei de azi la orice moment poate veni în conflict cu „constituția maghiară“. „In revoluțiunea morală din apropiatul trecut — zice dl Vargha F. — s'a văzut cum guvernul prin inițierea de procese criminale a vrut să rezolve chestiuni sociale și spre scopul acesta a întrebuintat procurorii. N'a reușit însă, dar a urmat altceva: corpul procurorilor a fost răsturnat de pe pedestalul de mai înainte și baza morală, pe care stă această ilustră corporație, s'a crepat pe tot locul“. Se întreabă apoi dl Vargha F: „E posibil, ca procurorii să fie într'atâta subordinați ministrului, precum o impune aceasta art. XXXIII: 1871? Corăspunde moralului social și necesității sau cu alte cuvinte: e permis, ca într'un stat constituțional să crezi din instituția procurorilor, care par excellece e un organ și factor al justiției — o instituție politică, dând ministrului în lege dreptul de a transfera liber procurorii și de a le detrage mandatul, punând astfel întreaga gardă de procurori la discrețiunea omnipotenței ministeriale?“ — Face apoi concluziunea, că în forma ei de azi nu mai poate rămânea instituția procurorilor și formulează propuneri concrete pentru reorganizarea înspre bine a aceleia.

Intre alte împrejurări am aprecia cât mai favorabil propunerile dlui Vargha Ferencz, onorând cu tot respectul ideile salutare de reformă a instituției din chestiune și l'am felicitat chiar pentru curajul, cum ai zice „civic“, că d-sa, în calitate de procuror înalt, vine și descoperă bazaconiile colegilor săi și propune asanarea acelor pe cale legislativă; l'am considera pe dl Vargha F. de un Eugène Brioux, care sbiciuind relele, idee la îndreptarea moravurilor ace-

lui factor al justiției. Dar felul procedului său nu ne oferă bază pentru astfel de aprecieri favorabile.

Trecem peste slăbiciunea dlui Vargha F., că și d-sa numai după ce a trecut rebeliunea „morală“ a darabanților cu coaliționistii de azi și numai din prilejul acesteia a scris studiul amintit, luându-și avântul a spune nițel adevăr, ceea-ce denotă că în timpul acela și d-sa avea teamă de ministrul de justiție darabant. Lipsa aceasta de tărie morală detrage foarte mult din valoarea studiului și a autorului, dar i-o iertăm dlui Vargha F. că și-a temut și d-sa talarul roșu și fixăm alt moment caracteristic, care apoi și reduce la zero toată pășirea d-sale.

D-l Varga Ferencz 36 ani a tăcut și a fost și el de părerea că procurorii din Ungaria stau pe cel mai înalt pedestal și-i numește „corporație ilustră“. Articolul legii organizatoare a procurorilor există de la anul Domnului 1871. Cum deci d-sa i-a aflat cusurul numai în anul 1907? Și nesfârșita serie de persecuții și procese politice contra pressei naționalităților și singuraticilor nemaghiari în cari se răsfățau procurorii, — cum de nu l'au făcut să vadă și înțeleagă că în Ungaria de mult s'a crepat baza morală a instituției procurorilor, ba a fost crepată această bază deja atunci când s'au adus articolii de lege XXXIII 1871 și XVII 1891.

Cătuși de puțin să-și fi extins simțul juridic și inteligența de criminalist d-l Varga Ferencz, și ar fi aflat că adevărurile ce le spune acum, trebuiau spuse de mult, de la început chiar.

Nu e sincer deci d-l Vargha și nici nu apare în lumina și nimbul adevăratului criminalist cu bune intențiuni pentru justiția țării. D-sa, căpetenia procurorilor, a trebuit să știe, că în Ungaria de mult era și este o adevărată întrecere între Vagreti întru vânarea după „talarul roșu“, în comptul jertfelor grozave de libertate și avere a naționalităților și în comptul jertfii, care sângea pe urmele acelor alergători fără suflet!

Cum știam de necurmatele procese politice contra pressei noastre și a singuraticilor, în special contra „Lupetei“, căreia pe fie-care lună i-se re-

vine câte unul, — trebuia să-mi aduc aminte de drama lui Brioux și să contempleze cum în Ungaria se petrece o continuă tragedie a justiției. Trebuia să gândesc la Vagret-ii din Ungaria, cari din urzirea proceselor de agitație contra noastră fac nu numai sport dar li-e mijlocul cel mai sigur de a câștiga talare roșii, în scopul cărora azi-mâne ne vor incrimina chiar și visurile nefavorabile ideii de stat maghiar!

Mângăierea noastră? — Este una numai. Ai zice că e platonice și totuși e tare. Dreptatea e dreptate și unde și sfințenia justiției este alterată, este indiciul sigur de o zguduire a acelu stat, care dacă nu va înclina spre dreptate — prăbușirea îi va fi soarta. Noțiunea de drept și dreptate nu este restrânsă la cadrele Ungariei ci se estinde peste lumea întreagă; viază în sufletul fie-cărui om, ea este viața omenimii și doctrina celebrului Ihering: „Dreptul nu e numai gândire goală, ci este putere vie“ — este dogmă atât ca fire cât și ca adevăr istoric de drept. Și un stat poate exista numai așa, dacă se face compatibil în echilibrul de drept al omenirii întregi.

Mângăierea aceasta a noastră însă trebuie însoțită de lupta pentru drept, căci iarăși genialul Ihering o spune: „Nu există drept fără luptă, precum nu există nici proprietate fără muncă. Față cu vorba: „Cu sudoarea feții tale îți vei câștiga pâinea“ stă axioma tot așa de adevărată: „In luptă îți vei afla dreptul“.

Despre lupta aceasta zice același geniu, că e „munca eternă a dreptului“, iar la perseverarea în această luptă îndeamnă cu superbe vorbe: „Poporul, căruia Dumnezeu îi vrea binele, nu-l cinstește cu cele de lipsă, nici nu-i ușurează munca; din contra i-o îngreunează. Chiar de aceea îndrăznesc de a afirma curajos: lupta de care are lipsă dreptul ca să răsară, nu e blăstăm ci binecuvântare“.

Popor al suferințelor, în senzul acesta traiul nostru al Românilor este cel mai priincios element și mediu pentru nașterea unei vieți de drept pentru noi.

Se înțelege, luptând pentru ea.

Dr. Iustin Pop.

Deputatul Vasile Goldiș între alegători. Deputatul cercului electoral Radna își va ținea darea de seamă înaintea alegătorilor din Slatina-Mureșană Sâmbătă la orele 4 d. a. În drum d-l Goldiș se va opri în comunele Bârzova, Căpruța, Dumbrăvița și Groși. Duminecă la orele 10 va vorbi în comuna Baia, iar la orele 2 p. m. în comuna Soroșag. Da aci d-l Goldiș va pleca la Varadia, unde va avea loc o consfătuire cu fruntașii români de acolo.

Deputatul Goldiș e așteptat pretutindeni cu nerăbdare și dor.

Libertățile în Ungaria. — Marți s'a făcut în localul redacției ziarului „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov percheziție domiciliară. Judecătorul de instrucție din Brașov, însoțit de doi polițiști, s'a prezentat la ordinul procuraturii din Târgul Mureșului — în redacție pentru a da de urmele manuscrisului poeziei „Limba noastră românească“ de I. Rodina, publicată în numărul de la 20 August c

Apponyi și situația. Semnele tot mai vădite ale destrăbălării ce domnește în partidul independist l-au îndemnat pe contele Apponyi să facă aseară o vizită în clubul Kossuthist și să captiveze deputații cu „vraja oratoriei sale.“

În club Apponyi a fost întâmpinat de vre o 20 deputați, între ei și — Markos Gyula, Nagy György a lipsit.

Apponyi a început numai decăt. A vorbit despre toate chestiunile. A anunțat tratativele pentru transacțiune ce vor continua la începutul lui Octombrie, ca parlamentul „eventual“ să-și poată alege un alt guvern încă înainte de anul nou. Guvernul ungar nu e străin de ridicarea cvotei dacă în schimb i-se vor face concesii materiale, politice și de drept public. (În zădar au stăruit deputații să se explice, Apponyi a trecut la altă chestiune). Bancă independentă nu putem cere. Nimeni nu se gândește la așa ceva. Piața financiară e atât de rea în cât ar fi o nebunie să te gândești la banca

independentă. (Câteva proteste. Apponyi îi liniștește pe deputați), Transacțiunea însă va fi mai bună de cât cea încheiată de Szell și Körber.

Apoi, nobilul conte l-a lăudat pe ministrul președinte Beck, spunând că e un bărbat de stat cuminte, expert, cu vederi largi... l-a lăudat pe conducătorul socialiștilor din Austria, despre care a zis că e „un politician distins“, — și pe urmă s'a dus în „Casina națională“, între magnații săi...

De cumirit, credem, n'a dumirit pe nimeni.

Congregația com. Bihor, în ședința sa de ieri s'a ocupat cu adresa comitatului Arad, prin care se făcea propunerea să se ceară dela parlament să decreteze de sărbători naționale zilele de 6 Octomvrie și 15 Martie.

Comisia permanentă, a cărei președinte e contele Tisza István, hotărâse să propună congregației să treacă la ordinea zilei.

După un discurs al contelui Tisza, care a declarat că ziua de 6 Octomvrie nu e potrivită de a fi sărbătoare națională, congregația a primit cu mare majoritate propunerea comisiei.

Andrássy și sufragiul universal. În numărul nostru de ieri am dat și noi — pe baza informațiilor ziarului litografiat „Kel. Éstesítő“, știrea că ministrul Andrássy ar fi hotărât să prezinte proiectul de lege despre sufragiul universal de-adreptul Camerelor, fără să mai ceară avizul congregațiilor comitatense.

Ziarul litografiat „Politikai Tudosító“, desminte acum știrea dată de „Kel. Ért.“, care am reprodus-o și noi cu reserve. Desmițirea zice că: „comunicatul nu e autentic, iar expunerile lui născocite“.

Andrássy prin urmare nu vrea de *bună voie*, va trebui să vrea dară de *sălă*.

Congresul bisericesc sârbesc. Din Carlovăț se telegrafiază că episcopul sârbesc al Vârșetului, Zmeianovits a convocat comitetul permanent al congresului bisericesc pe ziua de 30 Septemvrie n,

ROMÂNIA

Reconciliarea greco-română

Ziarul „Petit Bleu“ din Bruxelles publică în numărul său din urmă:

„Înterupte mai bine de doi ani, în urma gravelor certuri ale celor două rase din Macedonia, relațiunile diplomatice dintre Grecia și România, vor fi în sfârșit reluate și pacea va domni între cele două guverne și între cele două popoare.

„D. Cleon Rangabe, ministrul Greciei la Berlin și prim delegat al Greciei la conferința dela Haga, e cel care se va duce la București, pentru reluarea relațiunilor diplomatice.

„În această privință se face observațiunea că printr'o bizară coincidență, personagiile politice ale acestei reluări de relații sunt tot aceleași cari, în 1896 jucară un rol într'o primă reconciliare dintre cele două țări.

„Ca și acuma, d. Scuzes era ministru al Greciei, d. Sturza, prim-ministru al României, iar d. Cleon Rangabe a fost de asemenea însărcinat de Grecia ca să ducă la București ramura de măslin“.

Răspunsul Regelui către președintele Senatului

M. S. Regele a adresat următoarea telegramă de mulțumire dlui P. S. Aurelian, președintele Senatului, ca răspuns la felicitarea ce i-a trimis M. S. cu prilejul aniversării luării Griviței.

Sigmaringen 13 Septemvrie

D-lui P. S. Aurelian

Președintele Senatului

Ploești

Am primit cu o deosebită plăcere urările călduroase ce mi-ați făcut cu ocazia glorioasei aniversări a luării Griviței și vă mulțumesc din toată inimă pentru simțimintele de loialitate ce Mi le arătați.

Carol

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.“

Dela cei ce nu mai sunt.

P. Câmpean către Moise Nicoară.*).

Prea cinstite Domnule,

Mult prețioasele scrisori, ce Dumneata ai avut bunătate a mi-le adresa dela Constantinopol (adecă mie și dlui Bojinca) le-am primit amândoi cu mare bucurie, nu trebuie să zic nimic despre cuprinsul lor, ci nu este altă decât o dovadă vie despre curătenia inimei și focul dragostei ce porți neconținut în cele dinlăuntru ale dumitale către noi; Ele ne sunt într'u adevăr ca cele mai scumpe suveni. i ce le am putea căpăta dela cineva

*) Intre manuscrisele academiei române, se află mai multe volume cari cuprind întinsa corespondență alui Moise Nicoară, unul dintre acei mari Români, față de memoria căruia urmașii au fost cu mai puțină recunoștință. — P. Câmpeanu, care trimite scrisoarea de față lui Nicoară, era profesor la academia Mihăileană din Iași și un om de inimă ca puțini din generația sa. Și el era dela noi, ca și Nicoară.

O. G.

în viață-ne, pentru că sunt pline de glasul dreptului cuvânt, pline de graiul înțelepciunii și în sfârșit pline de virtute cerească întrupate în simțurile unei inimi curate.

Intrânsele se vedește îndestul râvna acea necurmată, ce o ai avut totdeauna pentru propășirea nației, într'u toate cele ce privesc către adevărata ei fericire.

Unirea, cuvântul acest sfânt, fără care nici un lucru dumnezeesc și omenesc, ceresc și pământesc nu poate să-și aibe ființa, țaria și trăinicia sa. Cuvântul acesta, zic, ce totdeauna l-ai purtat pe limbă ca pe tipul unui cuget și a unei inimi curate, nu pregeți a mi-l recomanda prin mai sus numitele scrisori, cu cea mai mare frăgețime a sufletului, ce este iarăși îndestulă dovadă despre gradul acest înalt al iubirii dumitale către noi și către nația întregă. Eu știu prea bine că cea mai mare mulțămire ai avea când ai auzi că noi, cel puțin noi doi aici, ne aflăm pururea în unire și iubirea reciprocă, de aceea spre ați aduce mulțumire și mângăiere într'u aceasta ce ferbinte dorești, îți mărturisesc din inimă că noi doi trăim aici ca frații cei mai buni, iubindu-ne

unul pre altul din inimă și umblând unul la altul în toate zilele, mai ales de când d-lui D. Bojinca s'a făcut și profesor la academia noastră din dritul civil roman și din condica civilă sau dritul civil al Moldovei. Ne sârguim asemenea de a fi cu toții în armonie și cu toții în unire, însă aceasta a fost pururea, este și acum și va fi în vecii vecilor cu neputință mai ales aici unde nu ne potrivim cu principiile educației și a scopurilor la care ar trebui să țintim cu toții de o potrivă. Un indeferentism moral a cuprins mai pe toți, ce este un semn rău. Idol la care se închină mai cu toții, la a căruia altar își aduc jertfă însuși sufletele sale, este aurul și argintul, — sau trecut.

Omnia jam fient, fieri quo posse negabam!

Influența cea puternică a Idolului acetuia ce a spurcat cu suflarea sa și pre cele mai nevinovate inimi a molipsit pe toți de la mare până la mic, materialismul francez prinde din zi în zi tot mai mare rădăcină în inimile oamenilor, de aici orbirea minții, stricarea caracterului, demoralizația, lucrul cel nemăsurat și Dumnezeu le mai știe ce-

Sărbările dela Filaret ale presei.

În parcul Carol I. dela Filaret să fac actualmente mari preparative pentru sărbările populare organizate de sindicatul ziaristilor pentru zilele de 21 și 22 corent.

Sâmbătă după amiază la orele 4 și 10 salve de tun, trase de bateria de Calafat vor anunța Capitalei începerea sărbărilor.

Mai multe muzici militare și orchestre de țigani vor distra publicul. În arenele romane vor fi lupte de femei. Înaintea lacului va avea loc o ascensiune cu balonul de războiu al regimentului I. de geniu.

La palatul artelor va fi instalat un aparat reflector de lumină, care va împrăști raze puternice asupra întregului parc.

Vor fi organizate de asemenea curse de biciclete, de motociclete și pe jos, focuri de artificii etc.

În localul Casinei va fi mare bal popular, iar în sala de teatru reprezentații alese.

Achitarea a doi oficeri.

Înaintea consiliului de război din Galaț s'a pertactat de câteva zile procesul intențat maiorilor Gherghiceanu și Drăgotescu, acuzați de a fi refuzat să dea comanda „foc“ cu ocazia răscoalelor țărănești din primăvara aceasta.

Consiliul, neavând probe suficiente despre vinovația celor doi acuzați îi achită cu patru voturi, contra unul.

Un nou congres al corpului didactic.

Conform hotărârei luate de o parte a membrilor corpului didactic la congresul ținut la 28 August, la „Cercul profesorilor“ un nou congres se va ține în Capitală în cursul lunii Octombrie.

Membrii comitetului congresului ținut acum un an în Arenele Romane, se vor întruni Dumineca viitoare, spre a stabili programul chestiunilor ce vor fi dezbătute.

S'a hotărât de pe acuma ca congresul să aibă loc în ziua de 14 Octombrie.

Comitetul va interveni la ministerul lucrărilor publice spre a se acorda congresistilor o reducere de 75 % pe căile ferate.

Audiențele ministrului Andrássy.

— Situația politică. —

Ministrul de interne ungar contele Andrásy a fost primit ieri în audiență de două ore de către moștenitorul de tron. Venind dela audiență, a fost încunjurat de numeroși gazetari, doritori să afle ceva despre această audiență:

— Nu pot să spun alta decât că am vorbit despre mii de chestiuni, administrative și legislative, și despre multe altele, cari cad în sfera de activitate a unui guvern. *Despre sufragiul universal n'a fost vorba.*

Anturajul ministrului recunoaște că în rândul întâi a fost vorba despre tratativele relativ la transacțiune.

După ora 1, ministrul Andrásy a fost primit în audiență de o oră și jumătate din partea Majestății Sale. Venind dela audiență, Andrásy a declarat ziaristilor:

— Am dezbătut cu Majestatea Sa toate chestiunile resortului meu cari sunt acum la ordinea zilei: garanțiile constituționale și sufragiul universal.

În ce privește transacțiunea, Andrásy a declarat tot atunci:

— Chestia transacțiunii stă în momentul acesta rău, foarte rău. Ceva, însă, trebuie să se întâmple și se va și întâmpla.

Fără îndoială, audiențele de ieri ale ministrului nostru de interne sunt de-o importanță politică deosebită. Tot așa de fără îndoială e însă și faptul că în audiențele aceste nu s'a hotărât nimic pozitiv.

Audiențele acestea au făcut senzație și în cercurile politice din Austria, mai ales că a rămas în Viena numai Andrásy. În aceste cercuri se afirmă că în amândouă audiențele a fost vorba mai ales de garanțiile constituționale, pe cari contele Andrásy ar

dori să le depună la 10 Octombrie pe birourile camerei ungare în formă de proiecte de lege. Se afirmă însă cu multă siguranță că Majestatea Sa nu a aprobat și nu va aproba aceste garanții.

În orice caz e extrem de semnificativ că deși sunt pe tapet trei chestiuni de importanță cardinală: transacțiunea, a cărei încheiere o cer interesele monarhiei; — sufragiul universal, pretins din partea tuturor popoarelor din țară, — și garanțiile constituționale, prin care clasele dominante vor să-și asigure domnia și pentru viitor, — nu se poate publica un singur rezultat pozitiv al unor tratative ce urmează de aproape 18 luni, de când a ajuns la stăpânire coaliția maghiară.

În Viena s'a răspândit chiar și zvonul că guvernul ungar și-ar fi prezentat sau ar voi să-și prezinte demisia. Zvonul e în orice caz prematur. Până nu se va aduce o hotărâre oarecare în aceste chestiuni, — nici guvernul ungar, nici guvernul austriac n'au motive să-și prezinte demisia.

Un moment ar putea, poate, să lămuriască situația. Cum s'a ajuns la audiențe? Majestatea Sa l-a comandat la audiență pe contele Andrásy sau contele Andrásy l-a rugat pe Majestatea Sa să-i acorde audiența?

În chestiunea această corespondentul nostru din Viena ne comunică știrea că audiențele au fost *cerute*. Nu Majestatea Sa a dorit să-l vază pe Andrásy, ci acesta a cerut — în urma unei hotărâri a consiliului de ministri ungar — audiența pentru a expune Majestății sale situația grea în care se găsește guvernul coaliționist.

Audiențele era să aibă loc încă săptămâna trecută când contele Andrásy venise pentru întâiași dată la Viena. Așa se explică și consfăturile ministrilor ungar ținute la ministrul de externe baronul Aehrenthal. Cu prilejul acestei conferențe a stăruit guvernul ungar pe lângă Aehrenthal să intervină în favorul unei audiențe pentru contele Andrásy.

Probabil, în audiențe va fi fost vorba și de garanțiile constituționale — ne comunică mai departe corespondentul din Viena, — și

lelalte rele, ce pregătesc o cale grozavă către un rău înfiorător de care bunul Dumnezeu să ne ferească! Poziția noastră scolastică 'ți-o va face cunoscută mai pe larg D. Codrescu prin care trimit scrisoarea aceasta! Tânărul acesta este unul din cei mai iubiți ai mei ucenici din filosofie și dritul natural, acum se află la Academie ca profesor de elementele limbei franceze și împreună ca Bibliotecar; pe dumnealui l-au luat în tovărășie de drum către Constantinopol Luminarea sa Vesede Vogoridi tânărul, spre a avea un companion ce l-ar putea povățui și pe drum încă în limba românească. Tânărul Vogoridi este logodit cu fiica logofătului Costachi Conachi și acum merge la Constantinopol ca să se pue la cale cu tatăl său în pricina aceasta; cu tânărul Codrescu puteți vorbi slobod, pentru că are caracter și prințipii. Eu chizăsluiesc pentru dânsul.

Dumnelui vă va putea face asemenea multe lucruri cunoscute de pe aici, care var putea interesa — dta își aduci aminte de ai noștri, însă eu nici de cum sau de mine sau de dta atâtea scrisori ce le-am trimis și la Arad și la Giula și la Otlaca încă, și afară de fratele-meu ce este învățător în Bichiș, dela ni-

menea nici un răspuns n'am primit; fratele-meu mi-a scris în câteva rânduri, că Vidu nu vrea să știe nimica de banii, despre cari scriesem lui Sirb: dară nici d. Sirb încă numai puțin pentru că eu nu m-am învrednicit a primi măcar un răspuns dela dumnealui în pricina aceasta.

Eu deci am scris frăține-meu să nu-i mai supere, ci să le dea pace, și să socoată la sfârșit pricina aceasta pentru totdeauna. Eu nu-mi pot închipui cum își pot schimba oamenii firele sale, cum se pot înstrăina de prietenul, fratele schițele lor? Și dacă n'au frică de Dumnezeu, cum n'au măcar rușine de oameni și cum n'au măcar o leacă de ambiție morală? nu! toate sunt în zadar!

Dumnezeu să-i binecuvinteze pre toți și să le dea prisosință întru toate, doară, doară mai la urmă se vor sătura de aceste trecătoare!

Eu, laudă celui prea înalt, sunt sănătos, D. Bojinca se află asemenea foarte bine împreună și toată familia Dumisale. Dumnealui ține o moșioară în posesie împreună cu socru său, nu departe de stânca Răznovanului întră Jijia și apa prutului, acum deci a-

vând vacanție și pe la Divanuri, este acolo împreună cu toată familia sa; însă mai înainte de a fi purces acolo, spuindu-i că vreau să vă scriu prin d. Codrescu, m'am însărcinat a vă spune multe închinăciuni din partea dumisale, și a cucoanei și a vă ruga tot odată, ca să-l ertați, căci nu vau putut scrie și el însuși încă precum dorea, căci are o mulțime de supărări cu beții țărani, cari lipsiți de toată cunoștința datorințelor sale, dați beției și trândăviei nu fac nimic dacă stăpânul nu-li este de față. Nădăduesc, că cu întoarcerea îndărăpt a D. Codrescu mă voi noroci de scrisoarea d-tale înștiințetore despre sănătatea și bună petrecere a d-tale.

Întru altele așteptând cu nerăbdare dritul răspuns am cinstite a mă însemna:

Iași, 28 Iulie 1844.

Al D-tale plecată slugă

P. Câmpean

va fi fost vorba și de sufragiul universal. Legătura e simplă. *Precum guvernul austriac a creat iunctimul între tranșacțiune și ridicarea cvotei, guvernul ungar a revenit și el la planul său vechiu de-a crea iunctim între sufragiul universal și garanțiile constituționale.*

Tratativele asupra tranșacțiunii s'au terminat cu rezultat pozitiv. Guvernele au ajuns la înțelegere. Guvernul ungar s'a învoit chiar și la ridicarea cvotei. Audiențele au avut de scop să se aprobe în schimb cel puțin *iunctimul* între sufragiul universal și garanțiile constituționale.

Miniștri ungar au plecat la Budapesta, fără să se fi publicat rezultatul tranșacțiunii; ministrul Andrassy a plecat și tot nu se știe nimic despre tranșacțiune. Dovadă, prin urmare, *Majestatea Sa n'a aprobat nici de data aceasta garanțiile constituționale ale contelui Andrassy.*

Soarta definitivă a tuturor acestor chestiuni se va hotărâ în Budapesta, unde vor sosi la începutul lunii viitoare miniștri austriaci.

Din Bihor.

— Congregația comitatului Bihor. —

Oradea-Mare 18 Sept. 1907 n.

Azi a decurs ședința congregațiunii comitatului Bihor. După numărul celor de față se putea observa că concetățenii noștri de religie izraelită serbează vestitul lor Iom kippur. Numai sărbătorii acesteia și poate indolenței domnilor membrii se poate atribui, că din 600 de membri abia vre-o 200 erau de față.

Ședința a decurs în liniște și fără cel mai mic interes. Membrii prezenți poate nici nu știau, că raportorul ce cetește așa de repede în actele ce-i stau înainte. Se trecea peste obiectele diferite cu o repeziune caracteristică.

S'a votat între altele un adaus de scumpe de 5 procente a salariului oficianților de la comitat. Fostul partid liberal care a făcut propunerea de ameliorare, din 115 voturi a obținut 108 voturi, dovedindu-se astfel încă la putere în comitat.

O astfel de ședință a unui comitat nu tae așa adânc în politica noastră națională, ca să se vorbească mult despre dânsa. Nu e permis însă să uităm că ședința aceasta a fost a congregațiunii comitatului Bihor, unde noi Români zi de zi am abzis și pierdut drepturile noastre astfel, încât recăștigarea acelor ne va costa încă un timp îndelungat și o luptă serioasă.

S'a vorbit deja mult prin coloanele ziarelor noastre despre stările triste ale politicii noastre din Bihor. Și totuși, stările aceste nu au fost desfășurate destul de sincer pe de-o parte, dar de altă parte nici nu s'a lucrat serios pentru sanarea acelor.

Să luăm întâi statistica populațiunii acestui comitat. Conform datelor oficiale față de 240.000 maghiari (jidani, germani etc.) avem în comitatul acesta 230.000 de Români. Am putea deci aștepta cu tot dreptul, că dintre 600 de membri ai congregațiunii, să avem un partid național român de cel puțin 150 de membri. Un astfel de partid bine organizat cu o disciplină severă, cu siguranță ar trebui să fie hotărâtor în politica comitatului.

Iar câștigarea mandatelor acestora ar fi cu atât mai ușoară, cu cât Români în cercurile locuite de ei sunt în majoritate covârșitoare.

Și-acum să vedem stările de azi?! Avem vre-o 30—40 de mandate în congregație. Toate acestea contopite în fostul partid liberal. Despre o politică națională român, nici vorbă! Membrii români așteaptă signalul partidului tisaist pentru a-și da votul pentru sau contra.

La ședința de azi Români mai mare parte au absentat, — iar cei de față, între aceștia și câți-va prietini naționaliști, — votau cu fostul partid liberal. — Care va să zică, își dau votul pentru a urca salariul domnilor oficianți și a mări dările bietului țaran român! !

Un singur glas românesc de protestare nu s'a auzit, dar te măhnia adânc, când după provocarea unui nume român, poate chiar a unui preot, protopop sau avocat român, s'auzea faimosul: „igen“, — blâstămul țaranului român! !

Intreb acum pe membrii români ai congregației comitatului Bihor, unde e clubul național român, care se zice că s'ar fi înființat cu ocaziunea pensionării fostului protonotar român Ioan Papp? Unde sunt membrii aceluia, unde e programul său? Unde ce activitatea aceluia? Are clubul acela ca deviză lupta pentru drepturile poporului român sau aspirarea aceluia?

Ce-i drept, eu nu sunt membru al congregațiunii comitatense și poate în mod direct nici nu pot coopera pentru ducerea la izbândă a programului nostru în viața comitatensă, dar de altă parte îmi este datorința de-a atrage luarea aminte a membrilor congregațiunii că pe lângă astfel de activitate cu siguranță ne vom pierde poporul și atunci nici decum nu ne vom putea mira, dacă vre-unul dintre ei cu ocaziunea viitoarelor alegeri dietale candidând cu programul național, va rămânea în minoritate.

Membrii români ai congregațiunii desigur cunosc bine importanța ce-o are autonomia comitatensă în țara această. — Vor ști desigur foarte bine și aceea, că luptele în comitate sunt școala firească pentru luptele mai înalte politice, școala pentru a crește și a câștiga poporul român pentru realizarea programului nostru național.

Ei vor ști, fără îndoială, și acea că chiar prin indolența lor poporul român din Bihor și-a pierdut deja toată încrederea în dânsii, și — ce-i mai mult — și-a pierdut tot caracterul său național român...

Vor fi convinși poate și de acea, că generațiunea tânără deja acum îi face responsabili pentru 230.000 de suflete de Români...

Și-apoi unde mai rămâne responsabilitatea înaintea istoriei! ?...

Lanțurile străine trebuiesc în urmă rupte... Dacă unii membri ai congregațiunii au candidat deja cu program național la alegerile dietale și au făcut mii și mii de promisiuni pentru realizarea programului nostru, e timpul suprem, ca domniile lor să apară pe terenul de luptă...

O parte a membrilor congregațiunii se vor alege în luna viitoare. Foile maghiare locale deja vorbesc despre o eventuală mișcare a Românilor pentru câștigarea mandatelor acelor!

Să punem în urmă umăr la umăr! Să fim odată și noi bihoreni pătrunși de datorințele sfinte în lupta pentru drepturile poporului nostru!...

Să mergem în urmă și noi mână în mână, ca să ne apărăm poporul mult cercat și maltratat...

Să dăm și noi puțin sprijin oficianților noștri români, cari deja au teamă de restaurațiile din Decembrie...

Să recăștigăm dreptul limbei noastre, care de zeci de ani n'a mai sunat în sala de congregație...

Alegătorii cercului Beiuș au spart ghiața... E rândul conducătorilor să-și facă datorința...

Dr. Nestor Porumb.

Cronica externă.

Ciuma în Indii. Pericol pentru Euorpa.

Ravagiile ce le-a produs acest flagel în ultimii zece ani sunt înspăimântătoare. Cine și-ar putea închipui ca în aceasta scurtă perioadă nu mai puțin de cinci milioane de locuitori au căzut victimele acestei înfricoșate pestilenții numai în Indii? De nouă luni de zile în coace o jumătate de milion de cazuri mortale s'au semnalat în Bengală, Hindostan și Misora și în provinciile învecinate dela nord. Toate măsurile prophilactice luate de autoritățile locale au rămas neindestulitoare.

Pericolul amenință Asia centrală și de aci întregă Europa orientală.

După opinia higieniștilor, a medicilor specialiști și a savanților în general propagarea acestei boli teribile este datorită numărului considerabil de șoareci, cari se înmulțesc îngrozitor. Acestia transportă germeni boalei în toate părțile țării.

În urma acestui pericol familiile înalților funcționari, ale negustorilor bogăți și în general toți oamenii, cari dispun au fugit pe platourile Hymalaiei unde sunt adăpostiți în Sanatorii confortabile.

Regele Eduard al Angliei mișcat de aceasta mizerie trimise vice-regelui Indiei, lordul Minto o scrisoare în care face aluzie la mijloacele, ce vor trebui luate pentru a împiedeca ravagiile pestilenței.

Unul dintre cele mai de căpetenie mijloace ar fi nimicirea șoarecilor spre care scop e necesară o protecție a pisicilor, apoi inocularea cu serum și izolarea bolnavilor

Membrii comisiei superioare de igienă din Calcuta au stabilit, că dacă acest flagel va continua neîmpiedecat să bântuie în Indii, în decurs de 20 de ani va pieri și ultima suflare în această țară.

În fața acestui mare pericol mării specialiști s'au pus pe lucru pentru stărpirea epidemiei,

Serbările de la Plevna

După inaugurarea monumentului ridicat la Plevna, principele și marele duce Vladimir Alexandrovici au trecut în revistă trupele pe piața din fața gării Plevna. Apoi în fața regimentului 17 infanterie și în mijlocul aclamațiunilor entusiaste ale garnizoanei și poporului principele a proclamat pe marele duce Vladimir Alexandrovici șeful acestui regiment.

Marele duce Andrei Vladimirovici a fost numit căpitan a la suite al aceluiași regiment, iar marea ducesă Maria Pavlovna, șeful regimentului 3 de cavalerie din Filipopol.

Principele Ferdinand a ținut în fața regimentului 18 o alocuțiune călduroasă amintind bravura marelui duce Vladimir în timpul războiului liberator, calitatea sa de fiu al țarului liberator, declarând că în amintirea luptelor sale rășboinice și în amintirea acelei zile memorabile, îl numește șef al regimentului. Principele a adăugat că regimentul va fi demn de onoarea ce i se face dându-i un nume care este emblema datoriei, virtuții, bravurei și onoarei.

Marele duce, emoționat până la lacrimi a sărutat pe principe de trei ori cu efuziune mare în mijlocul aclamațiunilor armatei și a imensei mulțimi.

Apoi regimentul defilând a trecut în fața șefului său onorar; marele duce Andrei punându-se în fruntea companiei sale, a defilat și dânsul.

La prânzul dat la restaurantul gării Plevna, asistau la masa principelui și marilor duci generali Strucoff, Părensoff și Tutolmi, trei eroi ai luptelor dela Plevna.

Reforma electorală în Hollanda

În mesagiul de tron cu care regina Wilhelmina a Holandei a deschis sesiunea cor-

FRANZ JOSEF Apă purgativă

purilor legiuitoare, suverana a urât reușită conferinței dela Haga, ale cărei lucrări le urmărește cu cel mai viu interes.

Amintește apoi, că relațiile cu Statele vecine și situația în colonii sunt foarte satisfăcătoare.

Mesagiul anunță în urmă depunerea proiectelor relative la schimbarea constituției și la reforma electorală, care se vor executa în această sesiune.

Prima conferință a pasto- rilor în Rusia

La 29 ale lunii curente va avea loc la Moscova prima adunare sinodală a pasto-
rilor protestanți la care va lua parte întreg
clerul protestant din Rusia.

Acest sinod este cel dintâi ținut cu învo-
irea autorităților rusești.

Activitatea „Asociațiunii“.

Raportul general al comitetului central al „Asocia-
țiunii pentru literatura și cultura poporului român“
cătră adunarea generală convocată în Bistrița la 21
și 22 Septembrie st. n. 1907.

(Urmare.)

În centrele despărțimintelor cu un număr
mai mare de intelectuali vor trebui să se
țină și prelegeri cu subiecte cari privesc
din un punct de vedere mai înalt proble-
mele culturale și economice ale neamului
nostru. În despărțimintele Clujului și al
Sibiului s'au făcut asemenea începuturi.

Tot în vederea acestui scop s'au luat mai
multe hotărâri de cătră secțiunile științifice-
literare ale Asociațiunii și anume: votarea
unui ajutor pentru a se aduna documentele
și scrisorile privitoare la trecutul nostru;
adunarea nomenclaturei populare relative la
car plug și războiul de țesut; tipărirea unui
dicționar al localităților cu populațiune ro-
mână de pe teritoriul regatului ungar; reîn-
ființarea părții științifice-literare a revistei
„Transilvania“, înființarea unei biblioteci
pentru tineretul din școale, — ne mai am-
intind și alte probleme de cari s'au ocu-
pat secțiunile în trecut.

O asemenea activitate va întregi și întări
munca culturală de popularizare desfășurată
de Asociațiune.

În ce privește muzeul istoric și etnogra-
fic al Asociațiunii vă raportăm, că s'au în-
ceput lucrările de aranjare și de catalogare
și că în cursul anului trecut s'a îmbogățit
cu mai multe obiecte donate și cumpă-
rate.

Onorată adunare generală! Comitetul cen-
tral își îndeplinește o tristă datorință, rap-
ortând că dela ultima adunare generală în-
coace au încetat din viață mai mulți mem-
bri fondatori, pe viață și ordinari ai Aso-
cizațiunii noastre. Consemnarea membrilor
decedați o prezentăm anexată sub A., învi-
tând onorata adunare generală să dea ex-
presiune durerii sale pentru aceste pierderi,
conform obiceiului practicat.

Relativ la partea personală a raportului
nostru, amintim că în ziua prezentării ace-
stui raport expiră mandatul comitetului cen-
tral și al presiului ales în anul 1904. Mul-
țămindu-vă pentru încrederea ce ne-ați ară-
tat, vă asigurăm că în marginile mijloace-
lor și puterilor noastre ne-am dat silința să
servim cu devotament interesele Asociațiunii
și prin aceasta înaintarea culturală a popo-
rului nostru. Gredem că străduințele noas-
tre a avut roade pe deplin multămitoare, în-
trucât acești din urmă trei ani de activitate
sunt cei mai bogăți în fapte din întreagă
viață a Asociațiunii. Dacă totuși se mai pot
descoperi lipsuri în activitatea instituțiunii
noastre, cauzele nu sunt de a ni-se atribui
nouă, ci împrejurărilor vitrege și pedecilor
multe și grele, pe cari le-am întâmpinat în
lucrarea noastră.

Amăsurat dispozițiilor statutelor am pus
deci la ordinea zilei alegerea comitetului
central, a prezidentului și a vice-preziden-
tului.

După aceste lăsăm să urmeze o dare de
seamă mai amănunțită asupra situațiunii,

mișcării și activității singuraticilor organe,
fonduri și instituțiuni ale Asociațiunii și a-
supra momentelor mai importante din viața
acesteia în anul trecut.

Membrii Asociațiunii. Cu toată activitatea
mai intensivă a Asociațiunii în ultimii ani,
care ar fi putut trezi interesul celor mai în-
depărtați cărturari români de mișcarea noas-
tră culturală, sporul membrilor nu poate să
multămească nici cele mai modeste aștep-
tări. Numărul membrilor în cursul anului
trecut a rămas aproape staționar, întrucât
creșterea este numai de 2 membri.

Asociațiunea cu sfârșitul lunii August are
următorii membri: onorari 10; secțiunile 47;
fondatori 95; pe viață 256; ordinari 1336;
în total 1744 membri față de 742 din anul
precedent. Conspectul membrilor îl prezen-
tăm sub B.

Dacă avem în vedere că numărul Româ-
nilor din Ungaria, cari știu ceti și scrie,
conform ultimelor date statistice, se urcă la
cifra aproximativă de peste o jumătate de
milion, trebuie să ne facem o idee foarte
tristă despre interesul și înțelegerea popo-
rului nostru față de o instituțiune culturală
cum e Asociațiunea, care e oglinda gradului
de cultură al neamului nostru.

Instituțiunea noastră care se susține din con-
tribuția benevolă a membrilor ei, nu va pu-
tea desvolta o activitate sistematică și largă,
până când publicul nu-i va da sprijinul ma-
terial necesar, la ori ce muncă de preme-
nire culturală.

Raportul cassierului asupra budgetului
pentru anul viitor poate convinge pe ori
cine despre situația în care se găsește Aso-
cizațiunea, precum și despre puținele mij-
loace, pe cari le poate jertfi pentru răspân-
direa cultului în popor. Despărțimintele aște-
ptă și cer mereu ajutoare în bani din
centru, și nu e greu de înțeles, că fără a
dispune de fonduri și de venituri nu li-se
pôt împlini cererile.

O înmulțire a membrilor suntem în drept
a aștepta de acum înainte, când activitatea
Asociațiunii e tot mai vădită. Toți trebuie
să înțelegem, că soartea poporului e în mâ-
nile noastre și că îndreptarea ei spre bine
nu se poate face decât prin jertfă și muncă.

În ultimele rapoarte generale s'a accentuat
și lipsa membrilor ajutători. Nici numărul
acestor membri nu arată un spor mult mai
îmbucurător ca în anii trecuți. Cauza e lipsa
de popularitate a instituțiunii noastre, care
la rândul ei e de a se atribui neactivității
majorității despărțimintelor, cari nu i-și dau
nici o osteneală să înființeze agenturi, bi-
blioteci și să țină prelegeri populare la sate.
Nu răspândesc nici organul popular al Aso-
cizațiunii „Țara Noastră“, care ar fi cel mai
potrivit mijloc să trezească interesul țărani-
lor pentru Asociațiune.

Din conspectul sumar al membrilor ane-
xat la acest raport, se poate vedea că sunt
despărțiminte cari n'au nici 10 membri,
iar în multe abia ajung cifra de 20. Până
când vor dura aceste stări de lucruri, Aso-
cizațiunea cu greu va putea realiza progrese
serioase, pe lângă tot devotamentul și pri-
ceperea celor chemați să o conducă.

(Va urma.)

ȘTIRILE ZILEI.

Joi. 19 Septembrie.

— **Corolenko în România.** D. Vladimir
Corolenko, scriitorul rus bine cunoscut, a
sosit zilele trecute la Galați. Corolenko se
duce la Tulcea unde va sta câte-va săptă-
mâni la o ruda a sa.

Scriitorul rus n'a stat de cât câte-va cea-
suri la Galați, suindu-se îndată în vapor
spre a-și continua calea pe Dunăre.

— **Adunări populare în America.** Dl
V. E. Moldovan, directorul ziarului „Ro-
mânul“ din America va ținea în orașele din
America locuite de români mai multe adu-

nări populare. S'au fixat până acum urmă-
toarele adunări:

Duminecă, la 8 Septembrie se va ținea
o adunare populară la Jounstown O. unde
Dl. V. E. Moldovan va ținea un discurs
despre „votul universal în Ungaria“.

Duminecă în 15 Septembrie, adunare po-
pulară la Indiana Harbor, Ind. unde D. Sa
va vorbi poporului despre „Dările ce apasă
poporul în Ungaria și darea progresivă“.

Duminecă, la 22 Septembrie, adunare la
Newark O. unde Dl. V. E. Moldovan va
vorbi despre „Programul partidului național
din Ungaria“.

— **Viriliștii români în comitatul Ca-
raș-Severin.** Comisia verificătoare comita-
tensă a stabilit lista viriliștilor din comita-
tul Caraș-Severin (300 viriliști) pe anul 1908
și a expus-o vederei publice. Eventualele
apelații trebuie adresate comisiei cenzură-
toare permanente a comitatului și prezen-
tate vicecomitelui Aurel Issekutz. Iată nu-
mele viriliștilor români:

Antoniu Mocsonyi, (Bulci), Alexandru
Mocsonyi (Căpâlnaș), Paul Todorescu (O-
loșag), Coriolan Bredecean (Lugoj), Nic.
Proștean (Lugoj), Dragutin Milykovi (Lu-
goj), Dr. G. Popovici (Lugoj), Mihail Bésán
(Lugoj), Dr. Alexandru Birescu (Pauciova),
Iosif Stancovici (Vasiova), Dr. G. Dobrin
(Lugoj), Dr. N. Petroviciu (Lugoj), Nic. Po-
pea episcop (Caransebeș), Ioan Budințan
(Bocșa-mont.), Dr. Aurel Ciupe (Lugoj),
Toma Stanca (Cacova), Nicolae Birescu
(Lugoj) Fabiu Rezei (Lugoj), St. Berceanu
(Lugoj), Ioan Vuc (Bocșa-montană), Iuliu
Crăciun (Oravița-m.), Dr. Isidor Pop (Lu-
goj), Vasile Voda (Boldur), Dr. N. Ionescu
(Caransebeș), Dr. Ioan Nedelcu (Oravița-
montană), C. Burdea (Caransebeș), Vichen-
tie Țăran (Căvăran), Dr. Aurel Vălean (Lu-
goj), Iosif Nedici (Oravița-rom.), George
Belu (Visag), Titu Hațieg (Lugoj), George
Albulescu (Nevrincea), Lazar Barbu (Lugoj)
Ilie Marșan (Orșova), Alex. Theodor (Or-
șova), Nicolae Cornean (Apadia), Ilie Bala-
nescu (Recița-m.), Dr. Pompeiu Marcu (Lu-
goj), Ioan Ruji (Lugoj), Adam Groza (Co-
șteul-mare), Cornel Biro (Herendești), Va-
sile Leza (Ticvaniul-m.), Const. Lazar (O-
ravița-mont.), Nic. Băiaș (Orșova), Const.
Rosa (Leucushești), Dr. Iacob Parneu (Bo-
cșa-mont.), Simeon Vișan (Slatina), George
Nicolaevici (Recița-rom.), Mihail Mircea (Re-
cița-rom.), Isaia Popovici (Silha), Iosif
Tușcan (Vasiova), Ioan Balea (Moldova-
veche). Cu totul 52 viriliști români.

— **„Luceafărul“.** A apărut Nr. 17, cu
următorul Sumar: O. Goga, Iosif Vulcan.
Al. Ciura, Aducerea aminte. G. Murnu, Mo-
numente antice din Roma: Palatinul. Ma-
ria Cunțan, Răsare (poezie). I. Borgia, Ifigenia
în Taurida de Goethe, Act. V.—O. C. T.
Bientenarul lui Buffon, O. C. T., Foi
răslețe. La noi, în vișoară de M. Sadoveanu.
M. Sadoveanu, Cearta. Zoe Gârcea, Ex-
poziția de artă din Veneția (1907). Cronica:
† B. P. Hașdeu. Asociația națională în Arad
pentru cultura poporului român. Un îndrăz-
neț. Barbarie. Știri. Ilustrațiuni: Vederi din
Roma: Palatinul. — Red. și Adm. Sibiu,
str. Schewis.

— **Duelul comitelui suprem al Timișu-
lui.** Din Timișoara se anunță că comitele
suprem, armeanul Kapdebo Gergely s'a du-
elat cu proprietarul de pământ dr. Beniczky
György. Duelul s'a terminat cu rănirea
fișpanului.

Adversarii s'au împăcat.

— **Greva împiegaților de tren englezi.**
Societățile de trenuri din Angia fac pregă-
tiri pentru cazul că izbucnește greva împie-
gaților. Aceștia dispun de 360.000 sterline
la caz de grevă, așa că pe fiecare
grevist vin câte 5 sterline.

— **Explozie într-o fabrică.** În fabrica pirotehnică Stacchini s'a întâmplat ieri o explozie, care a cauzat moartea celor 7 muncitorilor.

— **Furt în biserică.** Niște rău făcători au pătruns ieri în biserică rom. cat. din Kés-márk, de unde au dus mai multe obiecte de aur și argint.

— **Kossuth Ferenc bolnav.** Ministrul de comerț după cum afirmă gazetele ungurești s'a întors bolnav dela Carlsbad. Bolnav a luat parte și la negocierile din Viena, din cauza asta a fost nevoit să-și neglijeze sănătatea. La sfatul medicului său ministrul Kossuth va sta câteva zile în pat pentru a se reculege.

— **Idilă la catedră.** Profesorul de universitate din Yale dr. Asakava, venind la New-York, se îndrăgosti de o tânără fată americană. Părinții fetei nu vor să știe de o eventuală căsătorie a fetei lor cu exotical savant, așa că acesta nu gândi mult, ci fugi cu ea la Washington, unde se căsători cu ea la legațiunea japoneză după ritul japonez.

— **Social-democrații și repausul general de la 10 Octomvrie.** Apelul publicat în organul oficial al partidului social-democrat, „Népszava”, către muncitorii organizați cu scopul ca la 10 Octomvrie, în ziua deschiderii sesiunii parlamentare să sisteze lucrul și să organizeze adunări și manifestări publice pentru a pretinde energic introducerea sufragiului universal, a aflat viu răsunet în inima sutelor de mii a celor privați de drepturi politice și cetățenești.

Muncitorimea de pretutindeni anunță că la 10 Octomvrie va depune sculele, va aranja adunări și va protesta împotriva trăgănării reformei electorale.

Acum partidul a scos și o broșură în chestia repausului dela 10 Octomvrie. După introducerea lungă se trece la reforma electorală, despre care se zice că în zodia acesteia are să se deschidă parlamentul. Partidul social-democrat declară războiu guvernului și pentru aceasta se pregătește din răspuțeri. La sfârșit broșura se adresează întregii muncitorimi ca la 10 Octomvrie să nu lucreze.

— **Un martir al științei.** Profesorul american Dr. H. Paoel dela universitatea din New-York făcuse zilele trecute un experiment, care-l costă viața. Paoel voia să demonstreze ad oculos în fața ascultătorilor săi cât de bun antidot este alcoolul în cas de otrăvire cu fenol.

Profesorul luă mai întâiu praful de fenol, apoi luă o bună doză de alcool. Dar nu înghiți bine când îi se făcu rău și după groaznice chinuri de câteva minute, își dete sufletul.

— **Explozie pe un vapor de războiu japonez.** Cu ocaziunea unei deprinderi de artilerie cu tunurile de pe vaporul Kaşima, s'a întâmplat o explozie, care a cauzat moartea celor 40 de ofițeri și matrozi.

O convenire colegială—Preoții cu spețe gârbovite de greul zilelelor, cu mesteacănii arginții ai grijelor în părul și barba lor, dar cu inima tânără și sufletul curat, pentru că au servit cu conștiințiozitate și fără preget la altarul bisericii și națiunii lor și au dat sărutarea de întâlnire după 25 ani dela absolvarea studiilor teologice la seminarul din Caransebeș, Joi în 22 l. c. tot în acelaș oraș, de cari îi leagă cele mai plăcute reminiscențe ale vieții lor. Și parcă au dat pentru câteva momente alt aspect acestui oraș al vestitului general Doda, adâncit acum în păcatele lui Burdea. Parcă

nu mai e Caransebeșul de pe timpul lor, vânos în morală și fapte naționale, cu seninul pretenții și concordiei reciproce. Involuntar mai cuget de ce nu s'ar putea înlocui acești bărbați mulii cu conștiința curată ca lamura, ca și brăul albastru cei încinge și cu focul iubirii de neam și biserică, în inimile lor, cu unii dintre cei mai nedemni pentru Caransebeș, spre a i-se reda acestuia icoana din trecut.

Când au părăsit băncile școlare spre a propovădui cuvântul adevărului erau 12, ca și apostolii lui Christos. Azi după 25 de ani, mai sunt 9 în viață. Și 8 dintre aceștia, preoții: Silviu Colojoară, Nicolae Corneanu, Ioan Ionescu, Luca Lazarescu, Simion Luca, Teodor Munteanu, Stefan Popa și George Tatucu au venit la Caransebeș la apelul părintelui Nicolae Corneanu din Apadia ca să cimenteze prietenia, iubirea și frăția ce i-a legat între-olalta în drumul celor 3 ani de studii, și în decursul celor 25 de ani, de când slujesc biserică și să aducă prinosul lor de recunoștință și reverința foștilor lor dascăli cari mai sunt în viață.

Aceștia sunt: I. P. C. Părintele Filaret Musta, protopopul Andrei Ghidiu și profesorul George Petrescu.

Parastasul pentru odihna nemuritorului episcop Ioan Popazu, pentru foștii profesori Petru Popovici, Constantin Barcianu și colegii lor morți: protopopul David Terfaloga Nicolae Borlovan și Lazar Virlan l'au oficiat Prea Cuviosul părinte Dr. Iosif T. Badescu, protopopul Ghidiu și controlorul diecezan Sp. Șandru. Iar la rugăciune de mulțumită au pontificat pe lângă cei 3 părinți și preoții Ionescu și Corneanu.

Au urmat apoi vizitele în corpore la dignitarii bisericești și la foștii profesori.

La banchetul festiv și splendid aranjat de jubilanți într-o sală a hotelului Lichtnechert au participat P. C. Sa Dr. Badescu, ca reprezentant al episcopului diecezan și al arhimandritului Musta, cari se află de prezent la Băile Herculane, controlorul diecezan Sandru, ca reprezentant al consistorului, foștii profesori Ghidiu și Petrescu, precum și alți oaspeți aleși.

Toastele pentru șefii diecezei, pentru foștii profesori, pentru jubilanți și inițiatorul și aranjorul acestei serbări părintele Corneanu. Au plăcut mult cuvintele frumoase și instructive ale părintelui protosinzel Badescu și ale dlui protopop Ghidiu.

S'a trimis telegrame de reverință Prea S. Sale și I. P. C. Sale arhimandritului Musta la băile Herculane și fostului profesor protopopul Filip Adam.

Serbarea a succes bine și a fost foarte instructivă atât pentru jubilanți cât și pentru șefii și oaspeții lor, cari au putut vedea și aprecia și de astă dată meritele adevăraților preoți români. Sentimentele de reverință de stimă prietenie și frăție să întărească, iar imboldul pentru fapte bune și frumoase crește la astfel de ocazii, cari sunt vrednice de imitat.—Unul dintre cei de față.

— **Ciocnire de trenuri.** Marți noapte s'au ciocnit pe linia ferată Cașovia-Oderberg două trenuri de mărfuri la stațiunea Iablonca. Un impiegat de tren a fost grav rănit și mai multe vagoane s'au ruinat.

— **Durerea clericalismului maghiar.** Organul partidului clerical ungar din capitală se vaetă că la alegerea de deputat pentru congresul autonom catolic maghiar, în cercul Melacka a fost ales deputatul dietal slovac Dr. Paul Blaho, și nu administratorul moșiei contelui Pálffy. Alegerea aceasta a consternat teribil de mult pe cei dela Alkotmány. Ei atribue rezultatul alegerii acesteia alianței naționalităților cu social-democrații. Dar oare ei clericali antiseμιți și filo-români, filo-slovaci, filo-germani etc. de odinioară pentru-ce s'au întovărășit eu ovreii și cu dușmanii naționalităților din parlament?

Comodități pe cheltuelile statului. „Arbeiter Zeitung” din Viena, organ al partidului social-democrat austriac, publică în nrul său de azi intere-

sante intimități din viața privată a ministrului nostru de comerț. Până acum presa și lumea se ocupa numai cu activitatea publică a lui Kossuth Ferencz, despre care știa toată lumea, că este un ascultător discipol al lui Sztérényi, așa că acum pe acest timp de lenevie generală și inactivitate parlamentară, neavând unde-ți îndrepta privirea pentru a descoperi una-alta din ceea-ce fac guvernării noastre și îndeosebi ministrul nostru de comerț, quasi îți cade bine când poți arunca câte-o ochire și după culise pentru a vedea ce fac ituštrii noștri bărbați de stat. Aș, afaceri de stat! Ca și când miniștrii Ungariei și-ar bate mult capul cu de acestea! Toată lumea, până și băeții de școală știu pentru ce a capitulat statul major al coaliției. Pentru a veni la putere. Lângă „oala cu carne”, reviziată atât de mult dela liberali, le cade bine acum să șadă, mai bine decât să se războiască fără nici un rost cu Coroana, ori să treacă din nou în opoziție. Dar miniștrii noștri își profită de ocaziune pentru a duce o viață ca în rai, de sine înțeles că pe cheltuelile publice, căci din cele 12—24.000 cor. la an nu se ajunge pentru multele capricii, excentricități etc. Dar să nu tratăm chestia prea în general, ci să trecem la obiect.

Ministrul Kossuth Ferencz, era până acum cunoscut ca unul care jumătate din viața sa a petrecut-o în „exil” în Italia (se zice, că ungurește mai bine a învățat abia după-ce s'a întors în patrie după moartea tatălui-seu), era cunoscut ca un inginer protegiat al guvernelor italiene, ca unul, care își cedează bucuros numele pentru procente grase ori-cărei întreprinderi, era cunoscut ca unul care este purtal încoaci și încolo ca o păpușe de elementele sanguinice ale partidului independist când acesta se afla în opoziție. Toate acestea erau cunoscute palam et publice, căci lucrurile se petreceau sub aspectul tuturor, dar nu se știa un lucru. Era nevoie să ajungă Excelența Sa ministru de comerț, ca lumea să afle și acest lucru. Excelența Sa este colosal de vanitos, iată ce nu se știe. Iuboste extraordinar de mult comoditatea, iată ce nu știa. Bărbat în etate de 66 de ani, nu-și prea bate capul cu aceea că frumseța se duce de-odată, cu tinerețele. Încăpătinat ca o babă cochetă, el voește să placă și acum, și cum Excelentul domn este trecut de 68 de ani, nu se genează a-și lua refugiu chiar la mijloace cosmetice. Colorarea părului, cultivarea feței cu pomadă, cu masaj, îngrijirea mânilor etc., se ține acum de cel mai important lucru pe care-l săvârșește acum ministrul Kossuth F. Doar un bărbat de stat ungar trebuie să fie frumos, elegant, cuceritor, teremtete! Medicul său de fufumșetare are un salariu fix din cassa statului.

De oarece însă excelența sa nu are vreme să meargă întotdeauna la domiciliu pentru a se pune în paradă, căci excelența sa are mult de lucru în minister, a dispus să i-se aranjeze un budwoar de toată comoditatea și eleganța și o cameră de scădat toată oglinzi. Se înțelege pe cheltuelile statului. Întreg aranjamentul costă o nimica toată: 70.000 de coroane, spune Bpesti Napló. Ce va să însemne suma aceasta pe lângă un budget anual de mai mult ca jumătate miliard?! Dar nu numai atât. Excelența sa, cu toate că vrea să apară tînăr de tot, totuși smițește că este bătrân, că nu mai poate de lueru în minister.

E greu să urci treptele la o vârstă de 66 de ani până în primul etagiu. Excelența sa are nevoie de lift. Ce-i drept palatul ministerial are un ascensoriu, dar pe acesta îl folosesc funcționarii din minister. Excelența sa deci are nevoie de un lift propriu. Cheltuelile pentru zidirea liftului nu ajung nici la 30.000 de coroane, prin urmare statul le poate plăti ușor.

»Arbeiter Zeitung» mai stie și aceea că excelența sa are nevoie și de un nou vagon de salon, căci cel de până aci este tot hărbăluit, tocit, învechit. În astfel de vagon cum să călătorească ministrul de comerț al Ungariei? Budgetul statului de sigur nu va simți nici cheltuelile acestea.

»Miniștrii ungari, — încheie »Arbeiter Zeitung» — nu sunt chiar fără pretenții, însă în astfel de pretenții nici un ministru unguresc până acum n'a îndrăznit să vină. Un astfel de parvenit, lipsit de orice gust și răspingător, cum e Kossuth Ferencz, n'a avut Ungaria până acum».

Bibliografie. A apărut: I. C. Panțu: Știința conturilor sau contabilitatea în partidă dublă, un volum de I—VIII plus 323 pagini octav mare. Cartea aceasta este scrisă pe baza teoriei nouă matematice și este me-

nită de a face bune servicii ori și cui se va interesa de știința contabilității. Un avantaj mare oferă explicările populare, ce s'au dat, recum și multe exemple lămurite. S'a purces în mod inductiv la compunerea acestei cărți, începând cu exemple de tot ușoare și continuând gradat cu exemple tot mai grele, până se explică complet această știință frumoasă și utilă pentru poporul nostru.

Regulele sunt extrase din exemplele indicate în carte. Se recomandă membrilor din direcțiunea băncilor, celor-ce au să facă revizii și control la socoteli, celor ce administrează averi sau poartă socoteli publice sau private, contabililor de specialitate și tuturor cari au deraveri comerciale. — Se poate procura direct dela librăria Ioan I. Ciurcu, Brașov, cu prețul de patru coroane.

Viața socială.

Teatru în Hodoș. Reuniunea de cântări a plugarilor români din Hodoș, aranjează concert și teatru, Sâmbătă 21 Septembrie n. Se va juca piesa teatrală: „Baba Hârca“.

Inceputul la orele 8 seara. După concert — dans.

Teatru în Parța. Tinerimea română din Parța aranjează concert și teatru, Sâmbătă, 21 Septembrie n. Se va juca „Vrăjitoarea“, piesă teatrală de G. Cătană. Inceputul la orele 8 seara.

Teatru în Dalboșeș. Reuniunea de citire și cântări din Dalboșeș aranjează concert și teatru în ospătăria d-lui Victor Dumitru din Dalboșeș. Sâmbătă 21 Septembrie. Se va juca „Chinematografal“, comedie de D. Boșca. Inceputul la orele 8 seara. După teatru — dans.

Partea științifică literară.

Artiști și impresari

Acum câteva luni, lumea artistică și cea politică chiar a fost emoționată de un mare eveniment... diplomatic.

Ce se întâmplase?

M. S. Impăratul Germaniei, a cărui dragoste pentru tot ce e frumos, artistic, e cunoscută în deajuns, poftise la palatul imperial din Berlin pe mai mulți maeștri ai cântecului francez.

Nimic mai firesc, — veți spune, — decât ca un Suveran cult să caute din când în când societatea artiștilor mari. E un semn de distincție aceasta și pentru artiști, dar și pentru Majestate; un semn pe care, dacă cei d'întăiu îl caută și fac tot ce le stă în putință pentru a-l obține, nici Suveranii nu-l desprețesc.

Așa este. Dar alături de artiști ca Saint-Saens, etc., fusese poftit de Suveranul Germaniei și o excelență. Să nu credeți că aceasta era o ironie din partea subtilului împărat la adresa nobleței. Nu. Excelența de care pomenim fusese invitată în calitate de artist.

Era baronul de Günsburg! Cum! N'ați auzit de nici un artist cu acest nume? Nu vă trudiți mintea n'zadar. Degraba veți străbate cu gândul toate galeriile de tablouri pe cari le-ați văzut vre-o dată, de geaba veți răscoli bibliotecile cele mai bogate, degeaba veți cauta să vă arătați vre-o operă semnată du acest nume.

Baronul de Günsburg n'a fost nici pictor nici muzicant, nici sculptor, nici filosof, și nici chiar... poet măcar. Numele acestei excelențe, — a cărei prezență la Belin era socotită pe vremea aceea, de unele ziare, ca.. simptom al unei sincere aproprieri între Franța și Germania — de abia s'ar putea

găsi în prăfuitele registre ale magazinului de note muzicale „Gebauer“.

Dar, fiindcă poate nu cunoașteți toți pe această strălucită Excelență, las pe Alexandru Fronda, din *Suprema forță* a dlui H. Lecca, să vi-l recomande:

„Un jidan păcătos, ex-aprinzător de lămpi în teatrul Valhala, ajuns mai târziu mare impresario, și actualmente decorat cu legiunea de onoare, amfitrionul prinților de coroană, cel mai salutat rentier din Monte-Carlo, precum și cel mai obraznic apreciator al României...“

„Acum două zeci de ani, gol și flămând, slugă la slugi, întindea mâna; azi, lingușit și sătul, trece n' trăsura și te stropește. Acuma două zeci de ani se târa prin București, sărutând mâna tuturor; azi, dute de-l întreabă: „ai fost vre-o dată în România?“ — să-l vezi cum îți răspunde greșos: „da, de mult, în trecut, o țară cu flori nemirosoare cu bărbați fără onoare și femei fără pudoare“.

Aceasta este baronul de Günsburg, actualmente directorul operei din Monte-Carlo. Cuvintele pe cari Alexandru Fronda i-le atribue sunt absolut autentice. Günsburg le spune tuturor celor cari se întâlnește. A avut nerușinarea să le rostească și față de o mare cântăreață a noastră care-l cunoscuse pe când Excelența de azi avea înalta menire de a... mătura prăvălia d-lui Gebauer și care acum câți-va ani l'a întâlnit în Franța.

De altfel, d. baron de Günsburg are dreptate să urască această țară care nu i-a putut oferi o situație mai înaltă ca aceea de... „aprinzător de lămpi în teatrul Valhala“. El e o dovadă vie că n'au dreptate blazații cari susțin că în România toți obraznicii ajung, numai prin obrăznicie. În străinătate această... însușire a spiritului omenesc are, pe cât se pare, mult mai multă trecere. Dovadă: d. de Günsburg, căruia nu i-a adus numai rang și avere, ci a făcut să i-se strecoare în vine și elixir de noblețe, — sânge de baron. Prestigiul țării noastre e salvat. Baroane, m'ai făcut să-mi stimez mai mult țara!

*

Am pomenit de Günsburg, pentru că el e tipul impresarului îmbogățit de pe urma artiștilor și ridicat, până și în ochii Suveranilor, la acelaș grad cu artiștii, — confundat chiar cu ei.

În străinătate se câștigă mult de pe urma artiștilor. Talentele produc mult, se transformă în bancnote ce se depun adesea numai pe numele impresarului. Dar sunt și artiști cari fac averi. Cazurile acestea sunt mai dese însă atunci când artistul face și pe impresarul întreprinderi. Dovadă Novelli și atâți alți artiști mari ai Italiei, Cobuelin Ainé, etc.

Impresarii de trupe străine totdeauna au câștigat, și la noi bine de tot. Câștigul lor însă n'a provenit din specularea artiștilor străini, ci din înșelarea publicului românesc. Multă vreme am fost amăgiți cu tot felul de stele false, celebrități cărora în țara lor poate nici nu li se pune numele pe afiș, artiști și artiste cărora Occidentul, ca să scape de ei și ele, le dădea bucuros un certificat „bon pour l'Orient“ și pe cari nici cel mai îndrăzneț impresar n'ar fi cutezat să-i aducă de două ori în vre-o țară, — fie ea cât de naivă.

Acum, pe cât se pare, au trecut vremurile acelea. Publicul nostru s'a mai deșteptat; sau; mai bine zis, și-a mai scuturat din îngâmfeala ce-l îmboldea să alerge, cu punga deschisă, la ori-ce importanță cu etichetă străină. Totuși, impresarii de artiști străini fac bune afaceri și azi, atunci când aduc artiști de valoare.

„V. Naț.“ (Sîrășitul mâne).

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(45)

Ivan Turghenieff.

„Am zis doar în curând o să vin iarăși. E peste poate...“

„E peste poate... Așa să fie. Înainte de toate datorința... Vrei să trimitem caii? Așa să fie. Dar la aceasta nu ne-am așteptat, nici eu, nici Arina. Tocmai făcuse întrebare despre flori la o vecină ca să-ți împodobească chilia“.

Vassili Ivanovici nu mai adause că toată ziua, în faptul dimineții, desculț și în pantofi umbla după Timofeici, și-i dădea câte-o hârtie șușlucită, pe care o scociorea din fundul pungei cu degetele în tremur. Hârția era menită pentru fel de fel de bucați, mai ales pentru d'ale gurei și pentru vin roș de care consumau cu grosul tinerii noștri.

„Nu este peatră mai scumpă decât libertatea: asta-i principiul meu... Să nu pui silă nimăruia... nu-i iertat...“

Vassili Ivanovici își rupse de-odată vorba și o luă spre ușă.

„O să ne revedem în curând, îți făgăduesc tată.“

Dar Vassili Ivanovici nu se întoarse ci eși făcând cu mâna.

Intrând în dormitorul seu, găsi pe nevastă-sa adormită, și se puse pe rugi lin, lin, nu cumva să-i tulbure somnul. Intr'ăia ea se trezi.

„Tu ești Vassili Ivanovici? — îl întrebă ea.“

„Da, draga mea“.

„Dela Eninșă vii? Să nu-i fie prea aspru așternutul de pe canapea. I-am zis la Anfiușca să-i pue și salteaua ta dela miliție și perinile cele nouă. Eu bucuroasă i-aș fi lăsat și patul nostru cu pilote, dar mi-am adus aminte, că nu-i place așternutul moale“.

„Nu-i nimica, puiule, n'ai grijă, toate-s în rând. Lui i-e bine — Doamne îndură-te spre noianul păcatelor noastre!“ adaogă continuându-și ruga. Vassili Ivanovici nu mai spori o vorbă cu soția, nevoind să-i spună bieteii o veste ce i-ar goni odihna.

A doua zi, tinerii pleară. Toate din casă se făcură triste și posomorâte de dimineață. Anfiușca scăpă farfuriile din mână. Până și lui Fedca îi căzu inima și făcu pozna de-și perdu ciubotele. Vassili Ivanovici era încă și mai neostoit decât într'alte rânduri. Se trudea să-și ascundă năcazul, vorbea de tot tare și umbla cu zgomot, dar fața îi era brăzdată și ochii par'că dinadins se fereau de fiu-so. Arina Vlassievna se sâncea în tăcere. De mult n'ar fi știut ea pe ce lume-i, dacă nu i-ar fi vorbit bărbatul său la cap, azi dimineață, două ore încheiate. Când Bazaroff, după ce repetase de îndoite ori că la o lună are să vie iară, se smulse abia și abia din brațele ce-l țineau strâns și se urcă în tarantas, când caii se repeziră și clopoței se întreceau cu uruitul roatelor, când fu de prisos să te mai ții de ei cu ochii, când pulberea stărnită se răsbună și ea, iar Timofeici pleoștit și șovăind ajunse în cuscuria sa, pe urmă când bătrânii se treziră iară singuri singurei în casă ce le părea acum strâmtă și părăginită...

Vassili Ivanovici, care două minute înainte fălăia batista așa de mândru de pe muchia scărei, se lăsă morman pe un scaun, scăpându-și capul în piept. „Ni s'a dus! grai cu glasul fremudal, dus!“

Nu știa ce să se facă aci cu noi. Iată-mă acum stingher, stingher! îngână bătrânul întruna, ridicându-și totdeauna degetul arătător (singur ca un deget zice un proverb).

Arina Vlassievna se dete lângă el, și punându-și capul înalbit, pe capul înalbit al lui, îi zise: „Ce să faci Vasia! Un copil e o fășie ruptă din noi. E ca și un tânăr șoim,

ce vine dacă-l tae capul să vie, se avântă în zbor dacă-l tae capul să se ducă. Iar noi doi, noi suntem ca doi burejași dintr'o boasă de arbore: răsăriți unul lângă celalalt, astfel vom rămânea pe veci. Numai eu n'am să mă schimb pentru tine, cum nici tu nu te vei mai schimba pentru băbuca ta!"

Vassili Ivanovici își desvâli fața ascunsă în palme, și îmbrătoșă pe nevastăsa, pe soața lui, mai cu nesaț de cât oricând în viața lui, chiar și în tinerețe. Numai ea îl mângăia la supărare.

21.

Prietinii nu deschiseră gura aproape de fel, până să conăcească la Fedot. Bazaroff era învrăjbit cu purtarea sa, iar Arcadis era neîndestulit cu prietenul. Mai era cuprins și de jalea fără motive, ce nu o cunosc decât oamenii și reși, în pragul vieții. Schimbând cail vizitiul, sui iar pe capră, și întrebă dacă la dreapta sau la stânga are să apuce.

Arcadis tresări. Drumul dela dreapta ducea la oraș și d'aci la moșia tătâne-să. Cel dela stânga la doamna Odițoff. Se uită la Bazaroff.

„Lar stânga Eugen?“

Bazaroff se întoarse în altă parte.

„Ce prostie!“ făcu cu jumătate gură.

„Știu că e prostie, dar ce are a face? Nu va fi cea dintâi, ce facem?“

Bazaroff trase pe ochi corozorul șăpcii. Fă cum vrea! mântui vorba.

„Dă la stânga!“ strigă Arcadis vizitiului.

Tarantusul alerga către Nicolscoie. Inșă prietenii hotărâți la o prostie se cufundară într'o tăcere și mai inversunată decât cea de înainte, ba părea chiar întăritați!

(Va urma.)

Economie.

Situația agricolă în Austria. Ministrul austriac de agricultură a dat publicității un raport asupra situației agricole din Austria.

Conform acestui raport situația agricolă la 15 Septemvrie n. s'a prezentat astfel:

Căldurile mari de vară n'au ținut timp îndelungat. Au urmat zile răcoroase și reci.

Deși timpul a fost nefavorabil dezvoltării vegetațiunii, cu toate acestea anul acesta recolta din Austria e indeobște bună mijlocie.

Secerișul grânelor de toamnă s'a isprăvit — afară de puține excepțiuni — pretutindeni.

Recolta grâului și secarei e bună mijlocie. Recolta grâului de toamnă e superioară celei de secări.

Arăturile pentru semănăturile de toamnă s'au făcut cu o întârziere de aproape două săptămâni.

Secerișul grâului de primăvară și secării de primăvară continuă. Căratul orzului e aproape pe sfârșite, deasemenea și a ovăsului, secerișul acestuia a întârziat binișor. Recolta ovăsului e superioară recoltei celorlalte grâne.

Timpul din urmă, n'a fost prielnic dezvoltării cucuruzelor, cu toate acestea la caz de pe viitor timpul va fi mai favorabil, se poate spera o recoltă bună mijlocie.

Cartofii se dezvoltă favorabil, în unele ținuturi însă insectele pricinuesc pagube simțitoare.

Agronomii au isprăvit cu semănatul rapiței de toamnă.

Plantele din grădini și legumile se dezvoltă favorabil. Fasolea și celelalte păstăioase promit o recoltă satisfăcătoare. Meul și hrișca se dezvoltă în condiții prielnice.

Cânepa și inul vor da rezultate bune. Situația napilor de zahăr și de nutreț e favorabilă, în unele ținuturi recolta va fi foarte bună, mai cu seamă în Moravia de Sud, în Bohemia centrală și în ținuturile vestice ale Sileziei.

Curechiul (varza) se dezvoltă bine.

Fân și trifoiu va fi mai mult decât s'a așteptat. Viile sunt îndestul de frumoase, roada

va fi satisfăcătoare, strugurii sunt sănătoși și frumoși.

Roada de poame e foarte slabă. Sunt puține mere și pere, celelalte poame lipsesc aproape pretutindeni cu desăvârșire.

Monopolul de spirt în Germania. Din Berlin se vestește, că guvernul imperiului german va prezenta parlamentului un proiect de lege cu privire la introducerea monopolului de spirt în Germania.

Aceasta a avut de urmare, că acțiunile fabricelor de spirt au fost foarte căutate în întreaga Germanie și s'au vândut cu prețuri urcate.

Monopolul de chibrite în Turcia. Din Constantinopol se vestește, că acolo s'a înființat un sindicat austro-englez, în scopul introducerii monopolului de chibrite în Turcia.

Acest sindicat s'a obligat că va da guvernului turcesc un împrumut de 80 milioane franci, și totodată va ceda din venitul curat, o parte însemnată statului.

Bursa de efecte. Tendența generală la bursă a fost liniștită. Știrile sosite din străinătate n'au fost de felul, ca să dea zor speculației.

Înteruperea negocierilor în scopul încheierii pactului economic încă a contribuit la înrăutățirea situației.

Circulația în târgul efectiv a fost minimală.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
" " austriac	— 640.50
" " ung. a.	— 750.75
" băncei de escompt a.	— 478.50
" soc. căilor ferate austro ung.	— 663.—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 110.75
" " coroane 4 " "	— 93.20
" austr. de aur 4 " "	— 116.—
" " coroane 4 " "	— 97.—
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleon'd'or (20 franci aur)	— 19.19
mărci germane, aur	— 23.56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 117.75
" franceze 100 franci	— 95.82
" italiene 100 lire	— 95.97
" române 100 lei	— 95.30
Ruble rusești de hârtie	— 2.54

Prețurile cerealelor. Târgul efectiv de cereale a fost azi liniștit: Producții rezervați, cererile de asemenea nu prea numeroase.

Prețurile cerealelor s'au menținut în tendință liniștită.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 22,000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kgr. greutate) s'au plătit 23 cor. 60 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. greutate) 21 cor. 50 fileri de majă metrică (100 kgr.)

În ultimele 48 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

	sosit	expediat
	măji metrice	măji metrice
Grâu	— — 65240	— —
Sesară	— — 7554	— —
Orz	— — 11156	— —
Ovăs	— — 31693	— —
Cucuruz	— — 10794	— —
Rapiță	— — 317	— —
Făină	— — —	— — 11752
Tărâțe	— — —	— — 1017

Tendența generală în târgul pe termen de cereale a fost liniștită.

Conform buletinului general au notat:

Grâu pro Octomvrie 11.40, 11.40—11.41, pro Aprilie 1908 11.90, 11.92—11.91.

Secară pro Octomvrie 9.69, 9.68—9.67

Ovăs pro Octomvrie 8.13, 8.13—8.14.

Cucuruz pro Septemvrie pro Mai 1908: 6.82, 6.82—6.83. K. de 50 kgr.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme.

Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 32—36, Senteș —, Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Tîel

46—48, Timișoara —, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport precum și taxa de asigurare.

Piața din Budapesta.

L.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos	. 23 cor. 60 fil.
" " " " mijlociu	. 22 cor. 90 fil.
" " " " mai slab	. 21 cor. 55 fil.
Secară, maja, m. dela	18 cor. 75 fil. 19.25
Orz, " " "	15 cor. 65 fil. — 16.05
Cucuruz nou, " " "	13 cor. 60 fil. — 13.80
Ovăs, " " "	16 cor. 10 fil. — 16.80
Rapiță, " " "	— cor. — fil. — —.

II.

Producte.

—	Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —
Unsoare de porc, dela	154 cor. — 15b cor.
Slănină,	130 cor. — 135 cor.
Cartofi,	3.80 cor. fil 5.80 —
Spirt,	58.50 cor. — 59.50

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbr. ca).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	— — — fileri kilogramul
Tineri	136—137 fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

Un candidat de avocat

cu praxă, care să mă poată substitua și la judecătoria, și când voi fi eu împedecat se îmi poată conduce cancelaria, află aplicare imediat în cancelaria mea — eventual cu 1 Oct. a. c. Condițiunile după învoire reciproc.

Basiliiu P. de Harșianu,
adv. Sibiiu.

A. Raza

croitor.

Budapesta, IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de palatul bursei.

Se recomandă on. public român.
— Croi elegant. Prețuri moderate. —

„Grănițerul“

Institut de credit și econ. ca societate pe acțiuni în Dobra.
Capit. soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare și de deponenților 6% interese. Depuneri până la 1000 cor. să pot ridica și să plătesc fără abdicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octomvrie 1907. deschide în piața Dobrei un magazin mare pentru produse, deci cumpără și vinde bucate și alte produse cu prețurile cele mai culante atât în mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.